

พัฒนาการของเฟล็กซิเบิลเอนsembleในประเทศไทย

The Development of Flexible Ensemble in Thailand

อดิวัชร พนางพงค์ไพศาล*¹ นิพัทธ์ กาญจนะหุด²

Adiwach Panapongpaisarn,*¹ Nipat Kanchanahud²

Abstract

Flexible ensemble is the arrangement that allows the selection of instruments for the instrumentation in order to overcome the problem of a small wind orchestra that cannot be performed with a combination of instruments according to the score for a standard big wind orchestra, or in the case of a wind orchestra where the exact number of musicians or types of instruments cannot be determined. Flexible ensemble is therefore another innovation that helps the teaching and performing management of a wind orchestra to be smooth and efficient, both in managing musicians for rehearsals and music performances. The purpose of this article is to provide the reader's understanding of flexible ensemble and to encourage their use and appreciation of its significance in order to produce musical literary compositions in the form of flexible bands with numerous variations in the future.

Keywords: Flexible Ensemble / Flex-Band / Adaptable Music / Wind Band

---

* Corresponding author, email: adiwach@gmail.com

¹ ผู้ช่วยศาสตราจารย์ โปรแกรมวิชาศิลปกรรมศาสตร์ คณะมนุษยศาสตร์ มหาวิทยาลัยราชภัฏเชียงราย

¹ Asst. Prof., Program in Fine and Applied Arts, Faculty of Humanities, Chiang Rai Rajabhat University

² อาจารย์ประจำภาควิชาดนตรี คณะมนุษยศาสตร์ มหาวิทยาลัยเกษตรศาสตร์

² Instructor, Faculty of Humanities, Kasetsart University

บทคัดย่อ

เฟล็กซีเบิลอองซอมเบลเป็นนวัตกรรมการเรียบเรียงเครื่องดนตรีที่ให้อิสระในการเลือกเครื่องดนตรีที่ใช้สำหรับการบรรเลงบทเพลงเพื่อแก้ไขปัญหาวงดุริยางค์เครื่องลมที่มีขนาดเล็กที่ไม่สามารถบรรเลงแบบผสมเครื่องดนตรีได้ตามโน้ตเพลงสำหรับวงดุริยางค์เครื่องลมขนาดใหญ่ตามแบบแผนดั้งเดิม หรือในกรณีวงดุริยางค์เครื่องลมที่ไม่สามารถกำหนดจำนวนนักดนตรีหรือประเภทเครื่องดนตรีที่แน่นอนได้ เฟล็กซีเบิลอองซอมเบลจึงเป็นนวัตกรรมหนึ่งซึ่งช่วยในการจัดการเรียนการสอนและการแสดงดนตรีของวงดุริยางค์เครื่องลมเป็นไปได้อย่างราบรื่นและมีประสิทธิภาพทั้งในการจัดการนักดนตรีเพื่อฝึกซ้อมและการจัดแสดงดนตรี บทความนี้เป็น การสร้างความเข้าใจถึงเฟล็กซีเบิลอองซอมเบลให้แก่ผู้อ่าน ตลอดจนกระตุ้นให้เกิดการใช้งานและเห็น ความสำคัญของเฟล็กซีเบิลอองซอมเบลเพื่อให้เกิดการประพันธ์วรรณกรรมดนตรีรูปแบบเฟล็กซีเบิลอองเบลที่ มีความหลากหลายมากยิ่งขึ้นในอนาคต

คำสำคัญ: เฟล็กซีเบิลอองซอมเบล / เฟล็กแบนด์ / อแดปเอเบิลมิวสิก / วงดุริยางค์เครื่องลม

บทนำ

ปัจจุบันทั่วโลกได้ประสบปัญหาจำนวนประชากรลดลงจากอัตราการเกิดต่ำ ซึ่งส่งผลกระทบต่อการ จัดการเรียนการสอนและการจัดกิจกรรมในสถาบันการศึกษา โดยเฉพาะอย่างยิ่งกิจกรรมวงดุริยางค์ และวง ดุริยางค์เครื่องลมที่สถาบันการศึกษาหลายแห่งมีสมาชิกของวงดนตรีลดลงต่ำกว่าการจัดวงดนตรีตาม มาตรฐาน³ อีกทั้งในปัจจุบันการแพร่ระบาดของเชื้อไวรัสโควิด-19 ที่เกิดขึ้นทั่วโลกทำให้การจัดกิจกรรมแสดง ดนตรีและการจัดการเรียนการสอนหยุดชะงักหรือมีเปลี่ยนแปลงวิธีการไป เช่น ปรับการสอนหรือกิจกรรมเป็น แบบออนไลน์ การสอนในชั้นเรียนแบบผสมผสาน แบบ 2 กลุ่มภาคเข้ากับภาคบ่าย แบบแบ่งกลุ่มสลับกันมา เรียนและแบบอื่น ๆ ตามบริบทของสถานศึกษา เป็นต้น เนื่องจากการเว้นระยะห่างทางสังคมและการจำกัดจำนวน กิจกรรมต่าง ๆ ทางดนตรีเป็นไปได้อย่างยากลำบาก เนื่องจากการเว้นระยะห่างทางสังคมและการจำกัดจำนวน ผู้เรียนต่อพื้นที่ ทำให้วงดุริยางค์และวงดุริยางค์เครื่องลมมีจำนวนนักดนตรีจำกัดที่ประมาณ 5-10 คน จึงไม่ สามารถบรรเลงบทเพลงที่มีการเรียบเรียงเครื่องดนตรี (Instrumentation) ตามแบบแผนของวงดุริยางค์และ

³ Adam Friedeich, “Flexible Music: History of and Its Application for The Wind Band Medium Through an Overview of The Two Flexible Works” (Master’s Thesis, Ball State University, 2021). 2.

วงดุริยางค์เครื่องลมได้ อีกทั้งประเพณีของเครื่องดนตรีที่นักเรียนดนตรีเล่นคาตเดาได้ยากจากการผันผวนตาม การมาโรงเรียนของนักเรียนแต่ละกลุ่ม ส่งผลให้ทั้งผู้สอนหรือผู้ควบคุมวงเกิดความยากลำบากในการจัดการ เรียนการสอน การฝึกซ้อมและการแสดงดนตรีของวงดุริยางค์และวงดุริยางค์เครื่องลม

ปัญหาที่กล่าวมาข้างต้นทำให้หลายประเทศได้ตระหนักถึงปัญหาที่เกิดขึ้นและได้หาแนวทางในการ จัดการกับปัญหาเหล่านี้ เช่น ประเทศญี่ปุ่นที่ผู้ควบคุมวงได้มีการผลักดันให้เกิดการสร้างสรรค์และใช้ วรรณกรรมดนตรีในรูปแบบเฟล็กซิเบิลอองซอมเบล⁴ (Flexible Ensemble) อีกทั้งหลายสำนักพิมพ์สำคัญ ๆ ในประเทศญี่ปุ่นได้จัดโน้ตเพลงประเภทเฟล็กซิเบิลอองซอมเบลเป็นอีกหมวดหมู่หนึ่งอย่างชัดเจน ใน สหรัฐอเมริกาได้มีการรวมกลุ่มกันของนักประพันธ์เพลง 12 คน ในนาม Creative Repertoire Initiative (CRI) นำโดย แฟรงค์ ทิเชลลี (Frank Ticelli) ร่วมกับนักประพันธ์เพลงที่มีชื่อเสียงโด่งดัง ได้แก่ โรเบิร์ต แอมโบรส (Robert Ambrose) ไบรอัน บาลเมส (Brian Balmages) สตีเวน ไบรอันท์ (Steven Bryant) ไมเคิล ดอเกอร์ตี (Michael Daugherty) จูลี จิรูส์ (Julie Giroux) เจนนิเฟอร์ จอลลีย์ (Jennifer Jolley) จอห์น แมคคีย์ (John Mackey) ปีเตอร์ มีเชาน (Peter Meechan) อเล็กซ์ ซาปิโร (Alex Shapiro) โอมาร์ โธมัส (Omar Thomas) และเอริก วิตเอเคิล (Eric Whitacre) มีวัตถุประสงค์เพื่อร่วมกันสร้างสรรค์บทประพันธ์เพลงสำหรับเฟล็กซิเบิล อองซอมเบลประเภทต่าง ๆ ทั้งการเรียบเรียงเสียงประสานจากบทเพลงที่มีอยู่เดิม และการประพันธ์บทเพลง ใหม่ที่สามารถนำมาแสดงได้ในสถานการณ์ต่าง ๆ และเพื่อร่วมกันสร้างแรงบันดาลใจสร้างแรงกระตุ้น แนะนำ แนวทาง และให้การสนับสนุนการสร้างสรรค์บทประพันธ์เพลงสำหรับเฟล็กซิเบิลอองซอมเบลแก่นักประพันธ์ที่ สนใจในการสร้างสรรค์ผลงานในลักษณะนี้

จากการผลักดันของ CRI ทำให้ปัจจุบันเฟล็กซิเบิลอองซอมเบลสามารถหาซื้อเพื่อนำมาบรรเลง หรือนำมาศึกษาได้ทั่วไปจากการจำหน่ายของผู้ประพันธ์โดยตรง ผู้แทนจำหน่าย และสำนักพิมพ์ รูปแบบของการ จัดจำหน่ายทั้งในรูปแบบฉบับพิมพ์และพีดีเอฟ (PDF) อีกทั้งสามารถค้นหาบทประพันธ์เพลงสำหรับเฟล็กซิเบิล มิวสิกได้ผ่านเว็บไซต์ www.windprep.org ในหมวดหมู่ของอแดปเอเบิลอินทรูเมนเทชัน (Adaptable Instrumentation) และเฟล็กซิเบิลอินทรูเมนเทชัน (Flexible Instrumentation) CRI มุ่งหวังให้บทประพันธ์ เพลงลักษณะนี้เป็นส่วนช่วยในการจัดการเรียนการสอนและการแสดงดนตรีของวงดุริยางค์เครื่องลมในช่วง สถานการณ์การแพร่ระบาดเชื้อไวรัสโควิด-19 และหลังจากสถานการณ์คลี่คลายลงหรือผ่านพ้นไป เฟล็กซิเบิล มิวสิกยังคงสามารถสร้างทักษะการบรรเลงวงดนตรีขนาดเล็กซึ่งเป็นส่วนสำคัญที่ช่วยเสริมทักษะการบรรเลงวง ดนตรีขนาดใหญ่ได้⁵

⁴ Ibid., 3.

⁵ Frank Ticheli, "The Creative Repertoire Initiative Creating Adaptable Music for Unprecedented Time," *School Band and Orchestra* 23, 7 (2020): 11.

สำหรับวรรณกรรมดนตรีในรูปแบบเฟลิกซ์เบิลของซอมเบลในประเทศไทยมีการเริ่มใช้โดย อาจารย์ ดร. นิพัทธ์ กาญจนะหุต หัวหน้าภาควิชาดนตรี คณะมนุษยศาสตร์ มหาวิทยาลัยเกษตรศาสตร์ ได้นำบทเพลงสำหรับวงเฟลิกซ์เบิลของซอมเบลมาใช้ในการเรียนการสอนกลุ่มรายวิชาอำนวยการเพลง เพื่อให้วงดนตรีสาธิตได้บรรเลงในชั้นเรียนประกอบการอำนวยการเพลงของนิสิต ต่อมา ดร.นิพัทธ์ ได้เป็นกรรมการตัดสินการประกวดแข่งขันวงดุริยางค์เครื่องลมในรูปแบบต่าง ๆ ทั่วทุกภูมิภาคของประเทศไทยได้พบปัญหาจากความไม่สมดุลของจำนวนเครื่องดนตรีประเภทเครื่องดนตรีและจำนวนนักดนตรีของวงดุริยางค์เครื่องลมหลายวงที่เข้าร่วมการประกวดแข่งขันดนตรี จึงได้มีการแนะนำและชักชวนให้อาจารย์จิณฉัตร มั่นทรัพย์ และอาจารย์วิษณัฏฐ์ ชัยวานิชศิริ ได้สร้างสรรค์บทเพลงในรูปแบบเฟลิกซ์เบิลของซอมเบลเพื่อใช้ในการแก้ไขปัญหาเหล่านี้ โดยมุ่งหวังให้ผู้ควบคุมวงหรือผู้ฝึกสอนวงดุริยางค์เครื่องลมที่มีปัญหาข้างต้นสามารถดำเนินการฝึกซ้อมดนตรีและได้สร้างสรรค์ผลงานทั้งทางการบริการวิชาการและการแสดงดนตรีให้แก่ชุมชนและหน่วยงานของตนได้อย่างมีประสิทธิภาพมากขึ้น

เมื่อประเทศไทยเผชิญกับสถานการณ์การแพร่ระบาดของเชื้อไวรัสโควิด-19 ในปี พ.ศ. 2563 ดร. นิพัทธ์ และอาจารย์สุรพล ธัญญวิบูลย์ ได้มีการเผยแพร่เฟลิกซ์เบิลของซอมเบลผ่านกิจกรรมพัฒนาศักยภาพ บุคลากรด้านวงโยธวาทิตในภูมิภาคต่าง ๆ จัดขึ้นโดยสำนักนันทนาการ กรมพลศึกษา กระทรวงการท่องเที่ยวและกีฬา กิจกรรมนี้ใช้บทประพันธ์เพลง บทเรียบเรียงเสียงประสานเพลงเด็ก เพลงพื้นบ้านต่างชาติ เพลงไทย และเพลงพื้นบ้านไทยภาคต่าง ๆ ในรูปแบบเฟลิกซ์เบิลของซอมเบลจากนักประพันธ์ชาวไทยมากมาย เช่น *เพลงชาติไทย* *เพลงสรรเสริญพระบารมี* โดยดร. วานิช โปตะวนิช *เพลง Wind Studies 101* โดยจิณฉัตร มั่นทรัพย์ *เพลงมาร์ชเจ้าพระยา* โดยวิษณัฏฐ์ ชัยวานิชศิริ และ *เพลงหมู่เฮาจาวเหนือ* โดยอดิวัชร พนาพงศ์ไพศาล เป็นต้น

ปัจจุบัน อาจารย์ ดร.นิพัทธ์ กาญจนะหุต อาจารย์ ดร.ภรตพรณ โกมลภมร อาจารย์สุรพล ธัญญวิบูลย์ จำสิบเอกนิสันต์ ยกสวัสดิ์ และกลุ่มครู อาจารย์ ผู้ควบคุมวงดุริยางค์เครื่องลมในประเทศไทยยังคงให้การสนับสนุนและผลักดันให้เกิดการสร้างสรรควรรณกรรมดนตรีในรูปแบบเฟลิกซ์เบิลของซอมเบลโดยนักประพันธ์เพลงชาวไทยมากยิ่งขึ้น เพื่อให้วงดุริยางค์เครื่องลมที่มีขนาดเล็กที่มีข้อจำกัดของจำนวนนักดนตรีไม่คงที่หรือไม่สามารถกำหนดจำนวนนักดนตรีหรือประเภทเครื่องดนตรีที่แน่นอนได้ ได้มีบทเพลงที่มีรูปแบบเหมาะสมต่อการบรรเลงและเป็นการสร้างโอกาสให้ครูผู้ควบคุมวง ผู้ฝึกสอนวง และนักดนตรีได้สร้างสรรค์ผลงานทั้งการแสดงและ การประกวดดนตรีได้อย่างราบรื่น⁶ ซึ่งส่งผลให้ระหว่างปี 2564-2565 มีบทประพันธ์เพลงใหม่ขึ้น ได้แก่ บทเพลงชุด “ล้านนาสวีท” โดยอดิวัชร พนาพงศ์ไพศาล บทเพลงชุด “ดนตรีกับความสวยงามอันต์” โดยยศ วณีสอน และบทเพลงชุด “บทเพลงสำเนียงไทย” โดย จิณฉัตร มั่นทรัพย์และรุ่งรติศ

⁶ Viskamol Chaiwanichsiri, “Flexible Ensemble Kap Kaan Chay Pra Kuat (Compose with Me [Ep. 22] Talk: Bot Phleeng Nay Wong Nak Rian Pen Yaang Ray),” accessed July 21, 2021, <https://www.youtube.com/watch?v=NEDzk7vx42Q>. (in Thai)

จันทร์จำปา อีกทั้งได้มีการใช้เฟล็กซีเบิลของซอมเบิลของนักประพันธ์ชาวไทยและชาวต่างชาติในการประกวดดนตรีต่าง ๆ ในประเทศไทย เช่น การประกวดดนตรีและมาร์ชชิงอาร์ทิงแชมป์โลก 2022 (WAMSB World Championship 2022) การแข่งขันประกวดวงดนตรีระดับนานาชาติ ครั้งที่ 5 (5th Valaya Alongkorn Music Competition 2022) และการประกวดการแข่งขันศิลปะหัตถกรรมนักเรียน กลุ่มสาระการเรียนรู้ศิลปะ (สาระดนตรี) ประเภทเครื่องลม (Wind Ensemble) เป็นต้น

เฟล็กซีเบิลของซอมเบิล

เฟล็กซีเบิลของซอมเบิลหรือรู้จักกันในชื่อเฟล็กแบนด์ (Flex-Band) เฟล็กซีเบิลมิวสิก (Flexible Music) หรือแอดเปเบิลมิวสิก (Adaptable Music) คือ นวัตกรรมการเล่นเครื่องดนตรีที่ให้อิสระในการเลือกเครื่องดนตรีที่ใช้สำหรับการบรรเลงบทเพลง ออกแบบมาเพื่อแก้ไขปัญหาของวงดุริยางค์เครื่องลมขนาดเล็ก ที่ไม่สามารถบรรเลงแบบผสมเครื่องดนตรีได้ตามโน้ตเพลงสำหรับวงดุริยางค์เครื่องลมขนาดใหญ่ตามแบบแผนดั้งเดิม หรือในกรณีวงดุริยางค์เครื่องลมที่มีข้อจำกัดของจำนวนนักดนตรีไม่คงที่หรือไม่สามารถกำหนดจำนวนนักดนตรีและ/หรือมีเครื่องดนตรีเป็นเพียงบางประเภทเท่านั้น

เฟล็กซีเบิลของซอมเบิลได้รับความนิยมในการนำมาบรรเลงในหลายประเทศ โดยเฉพาะประเทศญี่ปุ่นและสหรัฐอเมริกา โดยบทเพลงประเภทนี้มีรูปแบบบทประพันธ์ที่หลากหลายไม่ว่าจะเป็นการเรียบเรียงเสียงประสาน บทเพลงประจำชาติ บทเพลงสมัยนิยม บทเพลงประกอบภาพยนตร์ บทเพลงคลาสสิก และการประพันธ์บทเพลงขึ้นมาใหม่⁷

เฟล็กซีเบิลของซอมเบิลมีลักษณะการเล่นเครื่องดนตรีในรูปแบบของแนวเสียงเริ่มต้นตั้งแต่ 3 แนวเสียง จนถึง 8 แนวเสียง โดยแต่ละแนวเสียงมีการกำหนดเครื่องดนตรีที่สามารถบรรเลงแนวเสียงนั้น ๆ ได้ ในบางบทเพลงอาจมีการใช้เครื่องกระทบ หรือดนตรีไฟฟ้าร่วมด้วย ซึ่งการใช้เครื่องกระทบสำหรับเฟล็กซีเบิลของซอมเบิลมีด้วยกัน 2 ลักษณะ คือ 1) กำหนดให้กลุ่มเครื่องกระทบเป็นแนวเสียงสำคัญตามแบบฉบับของวงดุริยางค์เครื่องลมดั้งเดิม 2) กำหนดให้กลุ่มเครื่องกระทบเป็นแนวทางเลือก (Optional) เพื่อเพิ่มเติมสีสันให้กับบทเพลง ซึ่งจะบรรเลงหรือไม่ก็พิจารณาตามความเหมาะสม การบรรเลงบทเพลงประเภทนี้ใช้นักดนตรีอย่างน้อย 1 คน ต่อการบรรเลง 1 แนวเสียง ซึ่งเฟล็กซีเบิล มิวสิกสามารถบรรเลงได้ด้วยนักดนตรีเครื่องลมและเครื่องกระทบจำนวนเพียงเล็กน้อย ตามการกำหนดแนวเสียงที่ปรากฏในบทเพลง โดยแต่ละแนวเสียงมีการกำหนดรายละเอียดเครื่องดนตรีสำหรับการบรรเลงแนวเสียงนั้น ๆ อย่างชัดเจน ซึ่งทำให้ผู้

⁷ Adam Friedeich, "Flexible Music: History of and Its Application for The Wind Band Medium Through an Overview of The Two Flexible Works" (Master's Thesis, Ball State University, 2021), 1.

ควบคุมวงหรือผู้อำนวยเพลงมีอิสระในการเลือกเครื่องดนตรีสำหรับการบรรเลงในแต่ละแนวเสียงและจัดกลุ่มแนวเสียงตามความต้องการของวงดนตรี⁸

ประเภทของเฟล็กซิเบิลอองซอมเบิล

เฟล็กซิเบิลอองซอมเบิลแบ่งออกเป็น 4 ประเภท ตามแนวคิดของแฟรงค์ ทิชელი⁹ ดังนี้

1. **เฟล็ก (Flex)** มีการกำหนดเครื่องดนตรีสำหรับแนวเสียงต่าง ๆ ที่ใช้สำหรับการบรรเลงบทเพลงจากระยะระหว่างโน้ตเสียงสูงที่สุด-ต่ำที่สุด (Range) และกลุ่มช่วงเสียงสูงและต่ำของเครื่องดนตรี (Register) ซึ่งมีความเหมาะสมสำหรับวงดนตรีขนาดเล็กที่อาจจะมีเครื่องดนตรีไม่ครบทุกกลุ่ม โดยเฟล็กซิเบิลอองซอมเบิลประเภทนี้มีหลากหลายรูปแบบ ได้แก่

1.1 เฟล็กแบนด์ (Flex-Band) เป็นรูปแบบที่กำหนดให้ทุกแนวเสียงมีเครื่องดนตรีทุกกลุ่ม ทั้งกลุ่มเครื่องลมไม้ กลุ่มเครื่องลมทองเหลือง บางบทเพลงมีการกำหนดให้มีกลุ่มเครื่องสาย และเครื่องกระทบ (Figure 1)

1.2 เฟล็กวู้ดวินด์ (Flex-Woodwind) เป็นรูปแบบที่กำหนดเครื่องดนตรีเฉพาะกลุ่มเครื่องลมไม้เป็นสำคัญ

1.3 เฟล็กมิกซ์ (Flex-Mixed) เป็นรูปแบบที่กำหนดเครื่องดนตรีให้แต่ละแนวเสียงที่มี เครื่องดนตรีเป็นบางกลุ่ม เช่น แนวเสียงที่ 1 มีเฉพาะกลุ่มเครื่องลมไม้ แนวเสียงที่ 2 มีทั้งกลุ่มเครื่องลมไม้และเครื่องลมทองเหลือง เป็นต้น

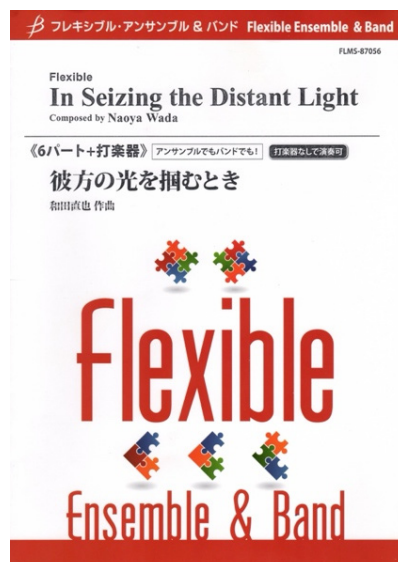
1.4 เฟล็กโลว์วินด์ (Flex-Low Wind) เป็นรูปแบบที่กำหนดเครื่องดนตรีเฉพาะกลุ่ม เครื่องดนตรีที่สามารถบรรเลงช่วงเสียงต่ำได้

อย่างไรก็ตามเฟล็กซิเบิลอองซอมเบิลประเภทเฟล็กนี้ มีข้อจำกัด คือ จำเป็นต้องมีเครื่องดนตรีเป็นไปตามที่นักประพันธ์กำหนด ซึ่งอาจจะไม่เหมาะสมกับทุกวงดนตรีที่จะนำไปใช้

⁸ Ibid., 1-3.

⁹ Frank Ticheli, "The Creative Repertoire Initiative Creating Adaptable Music for Unprecedented Time," *School Band and Orchestra* 23, 7 (2020): 10-11.

Figure 1 In Seizing the Distant Light by Naoya Wada¹⁰

《6パート+打楽器》 彼方の光を掴むとき

楽器編成 ■各パート1楽器は必要です。(※Perc. はなしでも演奏可)

Select (and even double!) your own instrumentation

■ Part 1 Flute Oboe Violin Clarinet in E♭ Cornet in E♭ Clarinet in B♭ Soprano Saxophone in B♭ Cornet in B♭ Flugelhorn in B♭ Trumpet in B♭ (Opt.)	■ Part 3 Violin Clarinet in B♭ Trumpet in B♭ Cornet in B♭ Alto Clarinet in E♭ Alto Saxophone in E♭ Alto Horn in E♭ English Horn in F Horn in F	■ Part 5 Tenor Saxophone in B♭ Bass Clarinet in B♭ (Opt.) Alto Clarinet in E♭ Alto Horn in E♭ Horn in F Bassoon Trombone Baritone Euphonium Cello	■ Glockenspiel ■ Timpani ■ Percussion 1 Snare Drum Bass Drum ■ Percussion 2 Tambourine Suspended Cymbal Crash Cymbals
■ Part 2 Violin Clarinet in B♭ Trumpet in B♭ Cornet in B♭ Alto Saxophone in E♭	■ Part 4 Viola Alto Clarinet in E♭ Alto Horn in E♭ Alto Saxophone in E♭ (Opt.) Tenor Saxophone in B♭ Horn in F Trombone Baritone Euphonium	■ Part 6 Bass Clarinet in B♭ Baritone Saxophone in E♭ Bassoon Bass Trombone Tuba (C / E♭ / B♭) String Bass Electric Bass (Opt.)	■ Drums Condensed Percussion Parts

打楽器なしで演奏可

2. ฟูลเฟล็กซ์ (Full-Flex) เป็นประเภทที่มีความยืดหยุ่นที่สุด ซึ่งทุกแนวเสียงสามารถบรรเลงด้วยเครื่องดนตรีใดก็ได้ และทำให้เกิดการแสดงดนตรีที่มีประสิทธิภาพด้วยการผสมเครื่องดนตรีกลุ่มใดก็ได้ 4 เครื่องดนตรีหรือมากกว่านั้น โดยเฟล็กซ์ซีเบิ้ลองซอมเบิลประเภทนี้มีลักษณะของโน้ตเพลงเป็นแบบ 4 แนวเสียง (Example 1)

¹⁰ Naoya Wada, *In Seizing Distant the Light* (Hiroshima: Brain, 2015).

Example 1 *Simple Gifts* for adaptable by Frank Ticheli¹¹

Simple Gifts
Four Shaker Songs
for adaptable band

Frank Ticheli

$\text{♩} = 76-80$

Fl. & Ob.

B♭ Cl. Bs. Cl.
Ten. Sax. B♭ Tpt.

Alto Sax.
Bari. Sax.

Horn

Ben. & Low Brass

¹¹ Frank Ticheli, *Simple Gifts: Four Shaker Songs for Adaptable Band* (Manhattan Beach Music, 2020).

3. โมดูลา/เซลล์ลูลา (Modular/Cellular) เป็นประเภทที่อาศัยกลุ่มทำนองเล็ก ๆ (Motivic cells) ที่กำหนดโดยนักประพันธ์ซึ่งทำนองเล็กหนึ่งทำนองอาจเล่นซ้ำก็รอบก็ได้ก่อนไปทำนองเล็กอื่น ๆ ต่อไป โดยนักดนตรีสามารถเลือกระดับความเข้มเสียง (Dynamic) ลำดับของการเล่นกลุ่มทำนอง และจำนวนรอบของการเล่นทำนองนั้น ๆ (Example 2)

Example 2 *In C-Dorian* by Frank Ticheli¹²

In C-Dorian
For 3 to 300 Instrument

Frank Ticheli

1 $\text{♩} = 100$
Repeat 1 to 6 time
pp

3 [2]

6 [3]

8 [4] Play more than 2x

14 [5] *cantabile*

16 [6]

4. อิมโพรไวซาโทรี (Improvisatory) เป็นรูปแบบที่ใช้การด้นสด (Improvisation) เป็นพื้นฐานหลัก โดยใช้คอร์ดแบบแจ๊สมีการกำหนดวิธีการบรรเลงเพิ่มเติม และมีการระบุกรอบแนวทางสำหรับการด้นสดไว้ด้วย (Example 3)

¹² Frank Ticheli, *In C-Dorian* (Brooklyn, NY: Manhattan Beach Music, 2020).

Example 3 *Sharp Nine* by Omar Thomas¹³

Sharp Nine

41 SOLOS - OPEN

Part I.

Part II.

Part III.

Part IV. (bass Line Optional)

Part V.

S.D./B.D.

Piano

การกำหนดเครื่องดนตรีสำหรับแต่ละแนวเสียงแบ่งตามลักษณะช่วงเสียง SATB โดยเครื่องดนตรีที่กำหนดให้เฉพาะแนวเสียงนั้น มีแนวคิดจากระยะระหว่างโน้ตเสียงสูงที่สุด-ต่ำที่สุด และกลุ่มช่วงเสียงสูงและต่ำของเครื่องดนตรี¹⁴ ตัวอย่างเช่น บทเพลงของ *Solomon's Ring* ของฮายาโตะ ฮิโรเสะ (Hayato Hirose)¹⁵ มีจำนวนแนวเสียง 6 แนวเสียง และแนวเครื่องกระทบจำนวน 3 แนวเสียงเป็นแนวทางเลือก ดังนี้

1. แนวเสียงที่ 1 มีเครื่องดนตรีที่บรรเลง คือ ฟลูต (Flute) โอโบ (Oboe) อีแฟล็ตคลาริเน็ต (Eb Clarinet) อีแฟล็ตคอร์เนต (Eb Cornet) บีแฟล็ตคลาริเน็ต (Bb Clarinet) โซปราโนแซ็กโซโฟน (Soprano Saxophone) บีแฟล็ตทรัมเป็ต (Bb Trumpet) และบีแฟล็ตคอร์เนต (Bb Cornet)

2. แนวเสียงที่ 2 มีเครื่องดนตรีที่บรรเลง คือ ฟลูต โอโบ บีแฟล็ตคลาริเน็ต อีแฟล็ตอัลโตแซ็กโซโฟน (Eb Alto Saxophone) บีแฟล็ตทรัมเป็ต และบีแฟล็ตคอร์เนต

3. แนวเสียงที่ 3 เครื่องดนตรีบรรเลง คือ บีแฟล็ตคลาริเน็ต บีแฟล็ตทรัมเป็ต บีแฟล็ตคอร์เนต ฟลูเกลฮอร์น (Flugelhorn) อีแฟล็ตอัลโตแซ็กโซโฟน อีแฟล็ตอัลโตฮอร์น (Eb Alto Horn) และเอฟฮอร์น (F Horn)

¹³ Omar Thomas, *Sharp Nine* (Austin, TX: Omar Thomas Music, 2020).

¹⁴ Ibid., 11.

¹⁵ Hayato Hirose, *Solomon's Ring* (Hiroshima: Brain, 2015).

4. แนวเสียงที่ 4 เครื่องดนตรีบรรเลง คือ เทเนอร์แซกโซโฟน (Tenor Saxophone) บีแฟล็ตบาร์itone (Bb Baritone) อีแฟล็ตอัลโตแซกโซโฟน อีแฟล็ตอัลโตฮอร์นเอฟฮอร์น ทรอมโบน (Trombone) และยูโฟเนียม (Euphonium)

5. แนวเสียงที่ 5 กำหนดให้เครื่องดนตรีที่บรรเลง คือ เทเนอร์แซกโซโฟน บีแฟล็ตบาร์itone บาสซูน ทรอมโบนและยูโฟเนียม

6. แนวเสียงที่ 6 กำหนดเครื่องดนตรีบรรเลง คือ บาสซูน (Bassoon) เบสคลาริเน็ต (Bass Clarinet) บาร์itoneแซกโซโฟน (Baritone Saxophone) ทูบา (Tuba) และสตริงเบส (String Bass)

7. แนวเครื่องกระทบ 1 (แนวทางเลือก) เครื่องดนตรี ได้แก่ ทอม-ทอม (Tom-Toms) ฉาบรัว (Suspended Cymbal) สแนร์ดรัม (Snare Drum) ไฮแฮท (Hi-hats) ฉาบ (Crash Cymbal) ทริแยงเกิล (Triangle) และทิมปานี (Timpani)

8. แนวเครื่องกระทบ 2 (แนวทางเลือก) เบสดรัม (Bass Drum)

9. แนวเครื่องกระทบ 3 (แนวทางเลือก) เครื่องดนตรี ได้แก่ กล็อกเคนชpiel (Glockenspiel) ระฆังราว (Tubular bell) ไชโลโฟน (Xylophone) ไวบราโฟน (Vibraphone) และมาริมบา (Marimba)

การจัดเครื่องดนตรีสำหรับการบรรเลงฟลักซ์ซิเบิลอองซอมเบล ผู้ควบคุมวงสามารถจัดเครื่องดนตรีสำหรับแนวเสียงต่าง ๆ ได้อย่างอิสระตามที่ระบุไว้ในโน้ตเพลง โดยอาจจัดให้บรรเลงเฉพาะกลุ่มเครื่องลมไม้หรือเครื่องลมทองเหลือง หรือผสมผสานทั้ง 2 กลุ่มได้ ซึ่งหากมีการผสมผสานกลุ่มเครื่องดนตรีอาจเลือกบางช่วงบางตอนของบทเพลงให้บรรเลงเฉพาะกลุ่มเครื่องลมไม้หรือเครื่องลมทองเหลืองได้ เพื่อความหลากหลายทางสีสนเสียง¹⁶ ทั้งนี้ในบางบทเพลงอาจมีการระบุคำแนะนำสำหรับการจัดเครื่องดนตรีไว้ในโน้ตเพลงอย่างชัดเจน แต่อย่างไรก็ตามผู้ควบคุมวงสามารถจัดเครื่องดนตรีด้วยตนเองภายใต้ข้อจำกัดที่เกิดขึ้นได้เช่นกัน

ตัวอย่างการจัดวงดนตรีเพื่อการบรรเลงสามารถกำหนดเครื่องดนตรีได้ตามที่ระบุไว้ในแต่ละแนวเสียงหลักทั้ง 6 แนวเสียง ของเพลง *Solomon's Ring* โดยการเลือกอย่างน้อย 1 เครื่องดนตรีต่อ 1 แนวเสียง จะสามารถบรรเลงบทเพลงนี้ได้ ซึ่งหากต้องการให้แนวเสียงมีความชัดเจนขึ้นสามารถเพิ่มผู้บรรเลงในแนวนั้น ๆ ได้ และหากต้องการสีสนเสียงที่แตกต่างในแนวเสียงเดียวกันเพื่อการผสมสีสนเสียงก็สามารถเพิ่มเครื่องดนตรีต่างชนิดกันได้ ทั้งนี้หากไม่มีการบรรเลงเครื่องกระทบยังคงสามารถบรรเลงบทเพลงนี้ได้ แต่หากมีการบรรเลงแนวเครื่องกระทบจะกำหนดนักดนตรีอย่างน้อย 1 คนต่อการบรรเลง 1 แนวเสียง

การใช้ฟลักซ์ซิเบิลอองซอมเบลสำหรับการบรรเลงดนตรีให้มิติทางเสียงที่หลากหลายสามารถกำหนดให้เสียงเป็นแบบวงเครื่องลม (Wind Ensemble) วงเครื่องลมไม้ (Woodwind Ensemble) หรือวงเครื่องลมทองเหลือง (Brass Ensemble) ได้ ขึ้นอยู่กับการจัดเครื่องดนตรีและจำนวนผู้เล่นของวงดนตรีนั้น ๆ

¹⁶ Michael Sweeney, "The Story Behind Flex-Band," *School Band and Orchestra* 24, 3 (2021): 27.

อย่างไรก็ตาม หากต้องการให้มิติทางเสียงมีความใกล้เคียงกับวงดุริยางค์เครื่องลมตามแบบแผนดั้งเดิมควรจัดเครื่องดนตรีให้ครอบคลุมทุกประเภทและมีจำนวนไม่ต่ำกว่า 2 เครื่องดนตรีในทุกแนวเสียงตามกำหนดในโน้ต เช่น แนวเสียงที่ 1 ใช้เครื่องดนตรีฟลูต โอโบ ปีฟลิปต์คลาริเน็ต และปีฟลิปต์ทรัมเป็ต เป็นต้น ทั้งนี้หากบางช่วงตอนของบทเพลงต้องการเนื้อเสียงที่เบาบางแต่มีจำนวนนักดนตรีตั้งแต่ 2 คนขึ้นไปต่อ 1 แนวเสียงสามารถกำหนดให้บรรเลงเพียงแนวเสียงละ 1 คนได้

Table 1 Selected Instrumentation for Playing

Part	Number of Performers		
	6	9	15
1	Flute	Flute	Flute B♭ Trumpet
2	B♭ Clarinet	B♭ Trumpet	B♭ Clarinet B♭ Soprano Saxophone
3	E♭ Alto Saxophone	E♭ Alto Saxophone	E♭ Alto Saxophone F Horn
4	Euphonium	Trombone	B♭ Tenor Saxophone Trombone
5	B♭ Tenor Saxophone	Euphonium	Bassoon Euphonium
6	Tuba	E♭ Baritone Saxophone	E♭ Baritone Saxophone Tuba
Percussion 1 st	0	1	1
Percussion 2 nd	0	1	1
Percussion 3 rd	0	1	1

เฟล็กซีเบิลอองซอมเบิลจึงเป็นนวัตกรรมหนึ่งที่จะช่วยให้การจัดการเรียนการสอนและการแสดงดนตรีของวงดุริยางค์เครื่องลมเป็นไปได้อย่างราบรื่นและมีประสิทธิภาพทั้งในการจัดการนักดนตรีเพื่อฝึกซ้อมและแสดงดนตรี อีกทั้งมีประโยชน์ด้านการศึกษาดนตรีที่นวัตกรรมนี้เป็นส่วนช่วยให้ผู้ควบคุมวงดนตรี ครู อาจารย์ ในโรงเรียนหรือมหาวิทยาลัยยังคงสามารถจัดการเรียนการสอนการปฏิบัติรวมวงดนตรีและการแสดงของวงดนตรีได้อย่างราบรื่นหากมีการแพร่ระบาดของโรคอุบัติใหม่ที่อาจเกิดขึ้นได้ในอนาคต อีกทั้งเฟล็กซีเบิลอองซอมเบิลมีความยืดหยุ่นต่อการจัดเครื่องดนตรีสามารถปรับใช้ได้ตามบริบทของวงดนตรี ทั้งนี้ผู้เขียนมุ่งหวังให้บทความนี้สร้างความเข้าใจถึงเฟล็กซีเบิลอองซอมเบิลให้แก่ผู้อ่านมากขึ้น ตลอดจนกระตุ้นให้เกิดการใช้งานและเห็นความสำคัญของเฟล็กซีเบิลอองซอมเบิลเพื่อให้เกิดการประพันธ์วรรณกรรมดนตรีรูปแบบเฟล็กซีเบิลอองซอมเบิลที่มีความหลากหลายมากมายต่อไปในอนาคต

Bibliography

- Chaiwanichsiri, Viskamol. "Flexible Ensemble Kap Kaan Chay Pra Kuat (Compose with Me [Ep.22] Talk: Bot Phleeng Nay Wong Nak Rian Pen Yaang Ray)." Accessed July 21, 2021.
<https://www.youtube.com/watch?v=n1-drT0fMqQ&t=3s>. (in Thai)
- Friedeich, Adam. "Flexible Music: History of and Its Application for The Wind Band Medium Through an Overview of The Two Flexible Works." Master's Thesis, Ball State University, 2021.
- Giroux, Julie. *One Life Beautiful*. San Antonio, TX: Musica Propria, 2020.
- Hirose, Hayato. *Solomon's Ring*. Hiroshima: Brain, 2015.
- Sweeney, Michael. "The Story Behind Flex-Band." *School Band and Orchestra* 24, 3 (2021): 27.
- Ticheli, Frank. *In C-Dorian*. Brooklyn, NY: Manhattan Beach Music, 2020.
- Ticheli, Frank. *Simple Gifts: Four Shaker Songs for Adaptable Band*. Brooklyn, NY: Manhattan Beach Music, 2020.
- Ticheli, Frank. "The Creative Repertoire Initiative Creating Adaptable Music for Unprecedented Time." *School Band and Orchestra* 23, 7 (2020): 10-11.
- Thomas, Omar. *Sharp Nine*. Austin, TX: Omar Thomas Music, 2020.
- Wada, Naoya. *In Seizing Distant the Light*. Hiroshima: Brain, 2015.